

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการยอมรับคุณค่าและบทบาทของผู้สูงอายุของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งกัศกรมสามัญศึกษา จังหวัด พะเยา รวมทั้งเปรียบเทียบการยอมรับคุณค่าและบทบาทผู้สูงอายุนระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง และระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีและไม่มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัว เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถาม วิธีการดำเนินการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาคือนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนตั้งกัศกรมสามัญศึกษาจำนวน 4,449 คนเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling) ได้จำนวนตัวอย่าง จำนวน 355 คน ซึ่งมีรายละเอียดในการเลือกดังนี้

1. แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 7 กลุ่ม ตามจำนวนอำเภอ 7 อำเภอ ของจังหวัดพะเยา และเลือกอำเภอละ 1 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา ตั้งกัศกรมสามัญศึกษา สำหรับอำเภอที่มีโรงเรียน อำเภอละ 1 แห่ง มี 2 อำเภอ คือ อำเภอแม่ใจ และอำเภอเชียงม่วน จึงใช้เป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 แห่ง สำหรับอำเภอที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษามากกว่า 1 โรงเรียน ใช้วิธีการจับสลากเลือกมา 1 โรงเรียน มีรายละเอียดคือ อำเภอเมือง มีโรงเรียน 4 โรง , อำเภอคอกคำใต้ และ อำเภอเชียงคำ มีโรงเรียนอำเภอละ 3 โรง,และอำเภอปง อำเภอจุน มีโรงเรียนอำเภอละ 2 โรง รวมแล้วเลือกโรงเรียนมาทั้งสิ้นจำนวน 7 โรงเรียน

2. คำนวณหากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ เกรจซิก และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, P. 351) โดยกำหนดค่า Parameter ของประชากร = 0.5 ค่า 5% confident interval ที่ $df = 0.05$ (95 %) = 3.841 ได้ตัวอย่างจำนวน 355 คน จาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด 4518 คน

3. คำนวณหาจำนวนตัวอย่างจากแต่ละ โรงเรียน โดยใช้สูตร

ตัวอย่าง = $\frac{\text{จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ} \times \text{จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ของแต่ละ โรงเรียนกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 7 โรงเรียน}}$

4. ตุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เพื่อที่จะให้ได้ตัวอย่างนักเรียนตามที่คำนวณได้ ในแต่ละโรงเรียนโดยวิธีใช้ตารางเลขสุ่ม เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสในการเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่าเทียมกัน ได้กลุ่มตัวอย่างจากแต่ละ โรงเรียนดังนี้

โรงเรียนคงเจนวิทยาคม	จำนวน	122 คน
โรงเรียนจุนวิทยาคม	จำนวน	37 คน
โรงเรียนจำเมืองวิทยาคม	จำนวน	82 คน
โรงเรียนปงพัฒนาวิทยาคม	จำนวน	12 คน
โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม	จำนวน	47 คน
โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม	จำนวน	33 คน
โรงเรียนเชียงม่วนวิทยาคม	จำนวน	22 คน
รวมได้ตัวอย่างทั้งหมด		355 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีส่วนประกอบของเนื้อหาที่สำคัญ 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ การมีผู้สูงอายุในครอบครัว จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับคุณค่าผู้สูงอายุ จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับบทบาทผู้สูงอายุจำนวน 42 ข้อ

ซึ่งประกอบ ด้วย 2 ส่วน ดังนี้

3.1 บทบาทต่อครอบครัวในฐานะเป็นพ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่ จำนวน 8 ข้อ
 บทบาทในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของครอบครัวจำนวน 8 ข้อ บทบาทในฐานะเป็นผู้ช่วยเหลืองานในครอบครัว จำนวน 8 ข้อ

3.2 บทบาทต่อชุมชนหรือสังคม ซึ่งประกอบด้วยบทบาทในด้านการเป็นผู้นำชุมชน จำนวน 4 ข้อ บทบาทในด้านการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา จำนวน 4 ข้อ บทบาทในด้านการเป็นผู้ให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษาแก่ชุมชน จำนวน 3 ข้อ บทบาทในด้านการเป็นผู้เสียดุลกำลังทรัพย์เพื่อช่วยเหลือชุมชนจำนวน 7 ข้อ

ลักษณะคำตอบในแบบสอบถามทั้งส่วนที่ 2,3 ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ข้อความเชิงบวก		ข้อความเชิงลบ	
เห็นด้วยมากที่สุด	= 5 คะแนน	เห็นด้วยมากที่สุด	= 1 คะแนน
เห็นด้วย	= 4 คะแนน	เห็นด้วย	= 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	= 3 คะแนน	ไม่แน่ใจ	= 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	= 2 คะแนน	ไม่เห็นด้วย	= 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	= 1 คะแนน	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	= 5 คะแนน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามกระทำดังนี้

1. การหาความตรงของเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ โดยผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าแบบอิสระ จำนวน 2 ท่าน และ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์ด้านจิตวิทยาสังคม และ ด้านบริหารการศึกษาจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา ความชัดเจนของเนื้อหา ความถูกต้องและเรียงลำดับข้อมูลตามความเหมาะสม

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับ การยอมรับคุณค่าและบทบาทผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นอัตราส่วนประมาณค่า (rating scale) หาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของ ครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่
2. ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม โรงเรียนแม่ใจ วิทยาคม โรงเรียนปงพัฒนาวิทยาคม โรงเรียนจุนวิทยาคม โรงเรียนคงเจนวิทยาคม โรงเรียนง่า เมืองวิทยาคม โรงเรียนเชียงม่วนวิทยาคม เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในวันที่ 22 ตุลาคม 2539 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2539
3. ประสานงานกับฝ่ายวิชาการของแต่ละโรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการแจกแบบสอบถามแก่นักเรียน
4. ให้นักเรียน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และ ผู้ศึกษารับแบบสอบถามกลับคืน ภายในวันเดียวกัน
5. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) วิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. การยอมรับคุณค่าและบทบาทของผู้สูงอายุวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแจกแจงความถี่ ร้อยละ และแบ่งระดับการยอมรับออกเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์ที่เปรียบเทียบกับคะแนนเป็นร้อยละ ดังนี้

- 0 – 33.32 % หมายถึง มีการยอมรับคุณค่าและบทบาทของผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำ
- 33.33 – 66.65 % หมายถึง มีการยอมรับคุณค่าและบทบาทของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง
- 66.66 – 100 % หมายถึง มีการยอมรับคุณค่าและบทบาทของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง

3.เปรียบเทียบการยอมรับคุณค่าและบทบาทผู้สูงอายุระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง โดยใช้ การทดสอบค่าที

4. เปรียบเทียบการยอมรับคุณค่า และ บทบาทผู้สูงอายุ ระหว่างนักเรียนที่มี กับ ไม่มี ผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวโดยใช้การทดสอบค่าที

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University